

Natur tur Bjergskov

Hvor tager man typisk på naturture om sommeren: -til stranden..., men hvorfor ikke prøve noget helt andet. Der ligger mange smukke pletter på landkortet, der faktisk er allermest interessante at besøge netop nu om sommeren. En af disse pletter er Bjergskov, som er en oplevelse i en klasse helt for sig. Umiddelbart ser det ud til, når man går ind i området, at nå, det er så bare en kuperet komark man her kan gå tur i. Men når man kommer op over den første græsklædte bakke, åbenbarer der sig et helt unikt og meget gammelt og smukt overdrev, med rigtig mange specialiteter. Der er sjældne orkideer, guldblommer, gule engmyrer, naturlige bonsai-træer, strøsten fra istiden, gamle stendiger, træer med "fodposer" og meget, meget mere. Det er et helt fantastisk område, der er et besøg værd.

Går man ind i Bjergskov en varm sommerdag, er noget af det første der slår én i møde, en liflig duft af vild bredbladet timian. Kigger man ned i græsset opdager man straks at hele området vrimler med denne lille velduftende lilla plante, der stortrives på de tørre bakker. Timianduftens blandes med duften fra de tusindvis af caprifolieblomster, der i øjeblikket står i fuldt flor og som slynger sig op ad buske, træer og hegn. Går man videre ser man at området har et stort udsnit af fine karakteristiske overdrevsplanter: den sjældne rødlistede (udryddelsestruede) bredbladet ensian med de violetblå blomster; den sarte hvide og velduftende orkidé, bakkegøgelilje; den lille fine mælkeurt; den orangegule kællingetand og mange flere. Variationen af planter er stor og det skyldes at der på overdrev er helt specielle betingelser for planter at vokse op i, en helt speciel økologi, fordi der på overdrevet er vedvarende afgræsning år efter år. Det medfører bl.a. at:

- området ikke har været pløjet i meget lang tid, hvorved planterne har fået ro til at etablere sig.
- ingen planter når op i en højde, så de skygger for andre,
- når solen bager på de afgræssede overdrevsbakker, opstår der et tørt og varmt miljø for planterne
- der er som regel god gødskning fra de mange græssende køer,
- jordbunden er samtidig ofte varieret på overdrev, så der stort set er noget for enhver plantes "smag".

Når man om sommeren går rundt i Bjergskovs afgræssede bakker ser man et utal af små og store sommerfugle, i alle mulige farver, flyve fra blomst til blomst. Man kan bl.a. opleve Danmarks mindste dagsommerfugl, dværgblåfuglen. Og lille er den, for den har et vingefang på kun 16-24 mm. Den er mørkebrun på oversiden af

vingerne, men smukt blygrå med sorte pletter på undersiden. Dens larver spiser af den gule blomst kaldet rundbælg, som findes talrigt i området.

Flere specialiteter venter oppe på Bjergskovs græsklædte bakker, som gåturen skrider frem: Rundt omkring ser man nogle små græsklædte forhøjninger, ikke meget større end blot en bule i terrænet. Disse gemmer på tuerne af de gule engmyrer, der lever deres liv under jorden. Dernede malker myrerne små rodsugende bladlus for honningdug, som er et sekret bladlusene udskiller. Ja, myrerne holder ligefrem bladlus på stald, idet de bærer nogle af lusene hjem til boet så de har nemmere adgang til maden. Et andet sted ser man også noget der blot lige stikker op over terrænet: bittesmå miniature-bøgetræer, ja, man kan vel egentlig kalde dem bonsai-bøge, for de er opstået ved intensiv og vedvarende beskæring gennem mange, mange år og det er ikke mennesker der har været ude med beskærersaksen. Det er istedet de køer der går på græs i området der har været flittigt i gang med deres tænder. Køerne elsker de nye skud på bøgetræerne og netop disse bonsai-bøge er blevet ædt og ædt og er aldrig nået over ko højde, hvorfor de istedet er blevet til miniudgaver af de store bøgetræer. Bladene er ikke stort større end en tommelfingernegl. De løvtræer der står store og høje i området har kun klaret sig igennem ko-truslerne ved at have nogle barske beskyttere: tornede buske. Brombær, tjørn, kristtorn og hunderoser har alle torne og de kan holde køerne på afstand. Inde midt i sådanne tornede bevoksninger har løvtræer hist og her fået fodfæste, godt beskyttet mod køerne og er så med tiden vokset op og står nu store og flotte med sine beskyttere rundt omkring stammen. Man siger at disse træer har "fodposer".

På turen videre rundt i Bjergskov kan man opleve gamle stendiger, fattigkær, spredte store gamle bredkronede bøge- og egetræer, store flotte hvidtjørn, slåen og meget meget mere.

Faktaboks 1: Hvad er et overdrev?:

Kort sagt er et overdrev en naturtype der opstår ved vedvarende græsning af et areal. Overdrevet var i sin oprindelige betydning, den del af landsbyens jorde der lå langt væk på "udmarkerne", ofte på steder der var svære at dyrke. Her lod man landsbyens husdyr græsse sammen. Idag er mindre end 1 procent af de overdrev tilbage der fandtes engang. De fleste overdrev vi har idag ligger enten langs vores kyster, eller på stejle bakker, der er vanskelige at opdyrke. For at overdrevet kan bevares skal det afgræsses så vegetationen holdes nede. Det må ikke gødes eller tilplantes. På ikke-gødede overdrev kan man opleve en meget righoldig flora, med op til 50 forskellige plantearter på blot en m², modsat på gødede arealer, hvor der normalt kun vokser få plantearter, fordi de udkonkurrerer hinanden. Overdrev er beskyttet iflg. naturbeskyttelsesloven. Bjergskov regnes for et af Sønderjyllands bedste overdrev. Det er blevet udpeget som en del af et internationalt beskyttelsesområde, fordi området er meget artsrigt. Bjergskov er fredet.

Faktaboks 2: Hvordan er Bjergskov opstået?

Bjergskov er en del af en markant randmoræne fra sidste istid. Under det meste af istiden stod den kolosale iskant vest for Hostrup Sø. Under isens fremrykning blev store mængder jord skubbet foran isen og afsat, hvilket bl.a. er blevet til Bjergskovs store bakker. Bakkerne når op i højder på over 70 meter. I området findes smeltevandssand, grus og morænegrus. Rundt om på bakkerne ligger der store strøsten bragt hertil af isen. Der har højst sandsynligt været langt flere strøsten i området, men der har foregået en udnyttelse af stenene, sikkert til byggeri o. lign, hvilket ses af at der stadig ligger store sten der er blevet flækket på stedet, men aldrig fjernet.

Faktaboks 3: Find vej:

Bjergskovområdet ligger ca. 10 km syd for Aabenraa, nær Hostrup Sø. Bjergskov er inddelt i flere områder. Den vestlige del har i perioder været dækket af skov. For at pleje området har man ryddet skoven, så kun enkelte træer står tilbage. Man holder buskene ned, samtidig med at man lader får afgræsse området. Et andet område af Bjergskov har været brugt til grusgravning, et tredje har været opdyrket indtil slutningen af 1970'erne og endelig er der området som beskrives her i artiklen, som har været afgræsset i århundreder hvorved det det unikke overdrev vi kan opleve idag er opstået. Dette område kommer man ind i ved at køre til rasteplassen ved Assenholmvej, som er en sidevej til Flensborg landevej. På rasteplassen er der borde, bænke og infotavle. Gå herfra ind gennem "karusellen", til højre. Følg derefter hegnet til venstre, mens du går op ad bakken. Forcer det lave pigtrådshegn og gå videre opad. Du kommer nu op i den del af Bjergskov der aldrig har været opdyrket og som gemmer på den smukkeste del af overdrevet. Der er ingen deciderede stier i området, så man kan frit gå på opdagelse over det hele. De der gerne vil være lidt mere sikre på at kunne finde vej, kan vælge at følge indhegningerne.